

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

Лекція 1

Місцеве самоврядування в Україні регулюється Розділом XI Конституції України, Законом України «Про місцеве самоврядування» (21 травня 1997 р.), а також Європейською хартією місцевого самоврядування, ратифікованою Верховною Радою України, що ввійшла, таким чином, до складу національного законодавства.

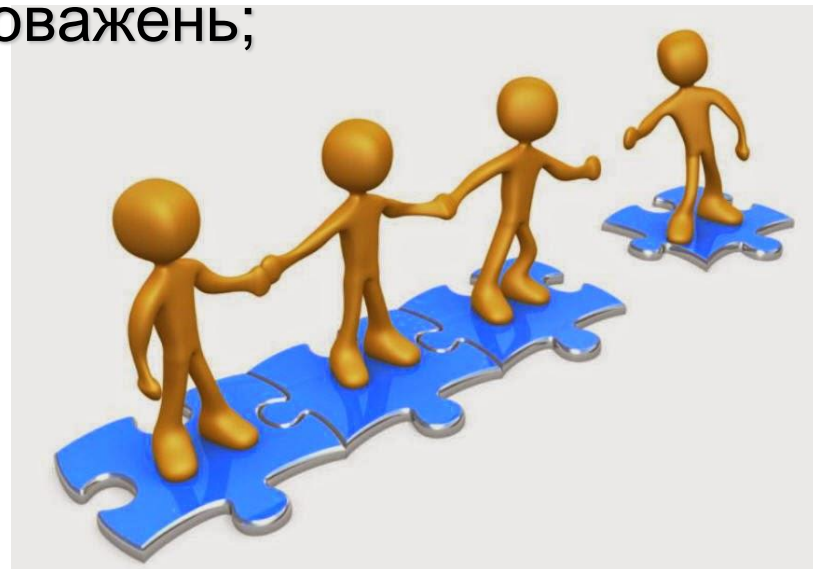

Як визначено Законом України «Про місцеве самоврядування», **місцеве самоврядування** — це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади — жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста — самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Принципи місцевого самоврядування:

- 1) **народовладдя**. Як зазначалося вище, місцеве самоврядування є формою участі населення в управлінні справами місцевого значення;
- 2) **законність**. Територіальні громади та їхні органи зобов'язані діяти у строгій відповідності з законодавством України й у межах своїх повноважень;

- 3) **гласність**. Діяльність органів місцевого самоврядування має висвітлюватися засобами масової інформації, бути відкритою для критики і пропозицій;
- 4) **колегіальність**. Органи місцевого самоврядування є колегіальними. Прийняті ними рішення мають колективний характер;

- **5) поєднання місцевих і державних інтересів.** Територіальні громади та їхні органи існують і діють у межах Української держави. Через це неприпустиме протиставлення інтересів громади і всього українського народу. Місцеве самоврядування має діяти з врахуванням загальнодержавних програм соціально-економічного і культурного розвитку;
- **6) виборність.** Всі органи місцевого самоврядування обираються громадянами відповідно до демократичних засад виборчого права України;

- 7) правова, організаційна і матеріальна **самостійність**. Місцеве самоврядування відділене від держави. Органи місцевого самоврядування мають право приймати статuti територіальної громади, видавати загальнообов'язкові правові акти. Вони мають статус юридичної особи і діють на основі самофінансування;

- 8) **підзвітність і відповідальність** перед територіальними громадами органів місцевого самоврядування. Представницькі органи місцевого самоврядування та їхні посадові особи зобов'язані періодично звітувати перед населенням про свою роботу;
- 9) державна **підтримка і гарантія** місцевого самоврядування. Держава підтримує місцеве самоврядування шляхом передачі йому майна, фінансування програм соціально-економічного і культурного розвитку, здійснюваних у межах територіальної громади;
- 10) **судовий захист** прав місцевого самоврядування. Порушення прав територіальної громади, її органів є підставою для судового розгляду.

Основою місцевого самоврядування в Україні є ***територіальна громада*** – колектив жителів села, селища чи міста.

Місцеве самоврядування здійснюється в таких організаційних формах:

1) **безпосередньо населенням** — шляхом референдумів, виборів, зборів і сходів жителів;

2) через **виборні органи**, якими є:

-
- сільські, селищні, міські ради та їхні виконавчі органи;
 - виборні голови органів місцевого самоврядування — сільські, селищні,
 - міські голови (голови виконавчих органів відповідних рад);
 - виборні районні й обласні ради, що представляють загальні інтереси територіальних громад сіл, селищ і міст.
-

Депутати виборних органів місцевого самоврядування обираються жителями села, селища, міста на підставі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування строком на п'ять років.

На таких же умовах обираються сільські, селищні та міські голови строком на чотири роки.

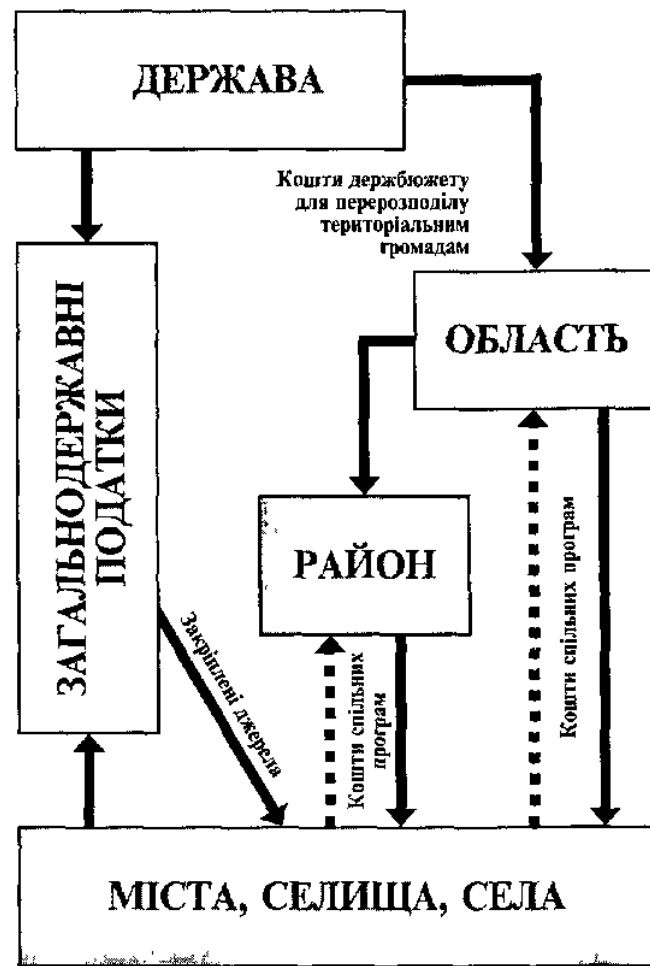

Голова районної і голова обласної ради обираються відповідною радою і очолюють виконавчий апарат ради.

Органи місцевого самоврядування мають певну матеріальну і фінансову базу своєї діяльності, до якої належать:

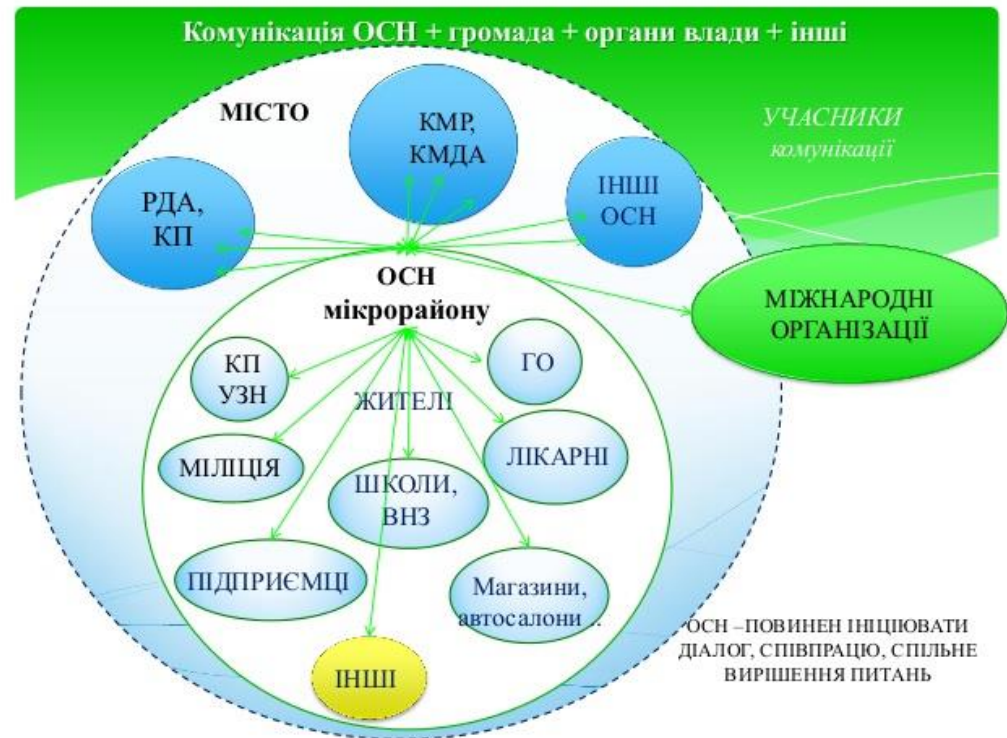
- об'єкти комунальної власності (рухоме і нерухоме майно, земля, природні ресурси);
- доходи місцевих бюджетів і позабюджетні кошти. Вони формуються за рахунок місцевих податків і зборів і фінансової підтримки держави.

Органи самоорганізації населення в Україні

Місцеве самоврядування має різноманітні організаційно-правові форми. Зокрема, поряд з місцевими радами з ініціативи жителів можуть створюватися органи самоорганізації населення. Їхній статус визначається Конституцією України і Законом України «Про органи самоорганізації населення» (11 липня 2001 р.).

СТВОРЕННЯ ОРГАНУ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ (ОСН)*

<http://samoorg.com.ua>

Ініціативна група:
мінімум 3 жителі

Лист про проведення загальних зборів (конференції) жителів щодо створення ОСН

У міську раду (або районну в місті, селищну, сільську) не менш ніж за 7 днів

ДЕТАЛЬНО: стаття 8 Закону України "Про органи самоорганізації населення" та місцеві акти щодо створення ОСН (за їх наявності)

На установчій конференції жителі приймають рішення створити ОСН

Жителі на загальних зборах сусідських територій висувують делегатів на конференцію зі створення ОСН

- 1) заява в місцеву раду щодо ініціювання створення ОСН зі вказанням його території;
- 2) протоколи загальних зборів та конференції зі списками учасників

Loren

Місцева рада приймає рішення щодо надання дозволу на створення ОСН

Висування жителями делегатів на II конференцію, підготовка до виборів складу ОСН

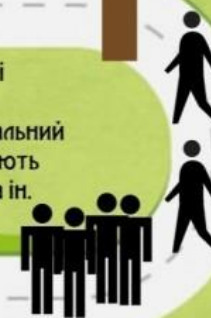
- 1) заява про реєстрацію;
- 2) копія рішення місцевої ради про дозвол на створення ОСН;
- 3) протоколи загальних зборів та II конференції зі списками;
- 4) затверджене Положення про ОСН;
- 5) персональний склад ОСН.

На конференції жителі обирають таємним голосуванням персональний склад ОСН, затверджують Положення про ОСН та ін.

Проводиться державна реєстрація ОСН як юридичної особи

або. ОСН подає у виконком місцевої ради лист про легалізацію шляхом повідомлення (без права юридичної особи)

* ОСН - будинковий, квартальний, вуличний комітет, комітет мікрорайону, району у місті, сільський, селищний комітет

ВГО "Асоціація сприяння самоорганізації населення"

Види органів самоорганізації населення:

- 1) **сільські та селищні комітети.** Діють у межах території села, селища, якщо його межі не збігаються з межами діяльності сільської, селищної ради;
- 2) **вуличні та квартальні комітети.** Діють у межах території кварталу, декількох, однієї чи частини вулиці з залученими провулками в місцях індивідуальної забудови;

- 3) **комітети мікрорайонів.** Діють у межах території окремого мікрорайону, житлово-експлуатаційної організації в містах;
- 4) **домові комітети.** Діють у межах будинку (декількох будинків) у державному і громадському житловому фонді та фонді житлово-будівельних кооперативів;
- 5) **комітети районів у містах.** Діють у межах одного чи декількох районів у місті, якщо його межі не збігаються з межами районної в місті ради.

З ініціативою про створення органу самоорганізації населення можуть виступити збори (конференція) жителів за місцем проживання, якщо в них брали участь (було представлено) не менш половини жителів відповідної території, що мають право голосу.

Дозвіл на створення органу самоорганізації населення надає сільська, селищна, міська, районна у місті рада. Орган самоорганізації населення обов'язково має бути легалізований шляхом реєстрації (у такому разі він одержує статус юридичної особи) або повідомлення про створення (без статусу юридичної особи).

Повноваження органу самоорганізації населення різноманітні. До числа його найважливіших власних повноважень належать:

- 1) право представляти інтереси жителів у місцевій раді та місцевих органах виконавчої влади;
- 2) право вносити пропозиції до проектів місцевих програм соціально-економічного і культурного розвитку;
- 3) організовувати участь населення в заходах щодо охорони навколишнього середовища, пам'ятників історії та культури, у благоустрої території;

- 4) здійснювати контроль за якістю житлово-комунальних послуг;
- 5) організовувати допомогу громадянам похилого віку, інвалідам, родинам загиблих воїнів, партизанів і військовослужбовців, малозабезпеченим і багатодітним родинам, дітям-сиротам;
- 6) сприяти органам пожежного нагляду в здійсненні протипожежних заходів і правоохоронним органам у забезпеченні громадського порядку.

Крім того, місцеві ради мають право передати органу самоорганізації населення частину своїх повноважень і коштів, необхідних для їх виконання.

Члени органу самоорганізації населення виконують свої обов'язки на громадських засадах (без оплати). За рішенням зборів (конференції) жителів за місцем проживання керівник і секретар цього органу можуть працювати в ньому на постійній основі з оплатою їхньої праці.

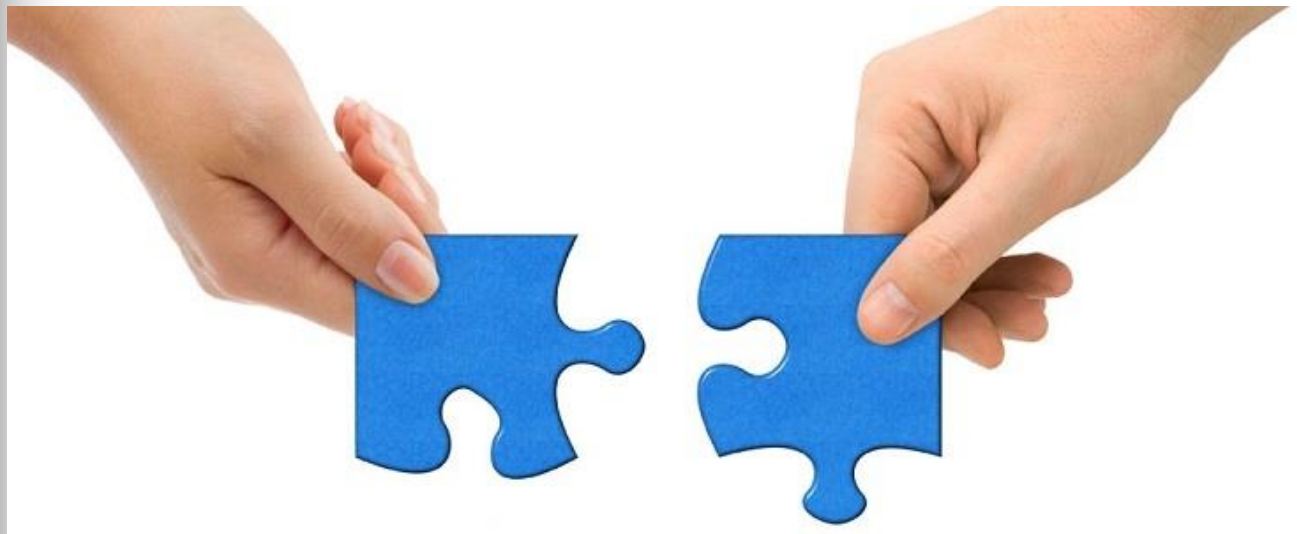

Вибори сільського, селищного та міського голів та депутатів місцевих рад

- Вибори органів місцевого самоврядування проводяться в Україні за **змішаною системою**: одна частина їх обирається мажоритарним, інша – пропорційним шляхом.
- Вибори депутатів сільських, селищних рад проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в одномандатних виборчих округах, на які поділяється вся територія села, селища.

Вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим міських, районних та обласних рад проводяться за пропорційною системою: депутати обираються за виборчими списками кандидатів у депутати від організацій політичних партій, виборчих блоків організацій політичних партій у багатомандатному окрузі, межі якого збігаються з межами міста, району. області.

Вибори сільських, селищних, міських голів проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості в єдиному одномандатному окрузі, межі якого збігаються з межами села (кількох сіл, жителі яких добровільно об'єдналися у сільську громаду), селища, міста згідно з існуючим адміністративно-територіальним устроєм.

Рада Європи

- Серпень 1949 року - початок роботи Ради Європи у Стразбурзі

Council of Europe

European Union

Albania

Andorra

Armenia

Austria

Azerbaijan

Belgium

Bosnia and Herzegovina

Bulgaria

Croatia

Cyprus

Czech Republic

Denmark

Estonia

Finland

France

Georgia

Germany

Greece

Hungary

Iceland

Ireland

Italy

Latvia

Liechtenstein

Lithuania

Luxembourg

Macedonia

Malta

Moldova

Monaco

Montenegro

Netherlands

Norway

Poland

Portugal

Romania

Russia

San Marino

Serbia

Slovakia

Slovenia

Spain

Sweden

Switzerland

Turkey

Ukraine

United Kingdom

Основні завдання Ради Європи:

- Захист та зміцнення плюралістичної демократії в Європі
- Захист прав людини
- Сприяння розвитку соціальної єдності та культурного співробітництва на Європейському континенті
- Гарантія миру на Європейському континенті

COUNCIL
OF EUROPE

CONSEIL
DE L'EUROPE

Інституції Ради Європи:

- Комітет міністрів
- Парламентська Асамблея
- Конгрес місцевих та регіональних влад Ради Європи
- Європейський суд з прав людини
- Генеральний секретаріат

Сучасний стан Ради Європи:

- 800 мільйонів європейців
- 47 країн членів (+5 країн спостерігачів)
- Генеральний Секретар - Террі Девіс
- Сайт: www.coe.int
- Україна приєдналася 9 листопада 1995 і стала 37-ю країною у складі РЄ.
- Бюро Інформації РЄ в Києві:
www.coe.kiev.ua

Історія Європейської соціальної хартії

- Європейська соціальна хартія (переглянута) була відкрита для підписання у Страсбурзі 3 травня 1996.
- Має замінити початковий договір – Європейську соціальну хартію від 1961 р.
- Враховуються суттєві зміни у соціальній сфері, що відбулись у європейських країнах після 1961 року.

Основні положення:

- Хартія гарантує широкий спектр прав, які стосуються житла, здоров'я, освіти, зайнятості, соціального забезпечення, переміщення людей і заборони дискримінації.
- В преамбулі – вказується на неподільність громадянських, політичних, економічних, соціальних і культурних прав людини

Додаткові права робітників (частина I):

- на випадок банкрутства підприємства;
- з приводу участі у заходах, спрямованих на поліпшення умов праці;
- права на захист осіб похилого віку у соціальній сфері;
- деякі додаткові права справедливих умов праці.

Звітування за 4 умовними групами прав:

Звітування за 4 умовними групами прав:

- I група – “Зайнятість, професійне навчання та рівні можливості”
- II група – “Охорона здоров’я, соціальне забезпечення та соціальний захист”
- III група – “Трудові права”
- IV група – “Діти, сім’я, мігранти”

„Зайнятість, професійне навчання та рівні можливості”:

- передбачає право на працю, професійну орієнтацію та підготовку,
- право осіб з обмеженими можливостями на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства,
- на рівні можливості,
- захист у випадках звільнення та банкрутства роботодавця.

Охорона здоров'я, соціальне забезпечення та соціальний захист”:

- право на безпечні та здорові умови праці,
- охорону здоров'я, соціальне забезпечення,
- користування соціальними службами,
- право осіб похилого віку на соц.захист
- право на захист від соціального відчуження.

„Трудові права”:

- передбачає право на справедливі умови праці,
- рівну винагороду,
- створення організацій та укладення трудових договорів,
- інформацію і консультації,
- гідне ставлення на роботі.

„Діти, сім'я, мігранти”:

- передбачає право дітей та підлітків на захист,
- охорону материнства,
- право сім'ї на соціальний, правовий та економічний захист,
- право трудящих мігрантів і членів їхніх сімей на захист і допомогу,
- право на житло.

Виконання ЄСХ (п) в Україні

- Україна не в змозі виконати зобов'язання щодо забезпечення розмірів мінімальних соціальних стандартів, передбачених Європейським кодексом соціального забезпечення (ст. 12, п.2 ЄСХ (п))
- не завершено реформу соціального страхування,
- ведеться значна робота в сферах соціального адміністрування.

Необхідне прийняття низки законів України:

- “Про систему збору та обліку єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове держ. соц. страхування”
- “Про загальнообов'язкове соціальне медичне страхування”,
- новий Трудовий Кодекс України,
- “Про ратифікацію Європейської конвенції про правовий статус трудящих-мігрантів”

Питання на семінарське заняття

-
- Історія місцевого самоврядування в Україні.
 - Моделі місцевого самоврядування
 - Місцева рада. Депутат місцевої ради. Голова сільський, селищний, міський. Виконавчі комітети місцевих рад.

Практичне завдання:

-
- Зайти на сайт Запорізької місцевої ради (meria.zp.ua), ознайомитися з інформацією, представленою в розділі «Соціальна сфера», з'ясувати скільки районів в Запоріжжі, хто є головою райдержадміністрації кожного району і які функції виконує. **Зробити опорну таблицю.**